

PRECHÁDZKY SO PSAMI

PRELOŽIL STANISLAV VALLO

**GIANFRANCO
CALLIGARICH**

Značne postarší muž, ktorý jednej noci začiatkom zimy vyšiel v hrubom kabáte so zdvihnutým golierom do prastarej a krásnej rímskej ulice, kde mal to šťastie žiť spolu so svojimi dvomi psami, otcom a synom strednej veľkosti, ako stálo v ich papieroch, nepozeral v tú noc, ako po všetky ostatné, na krásnu rímsku ulicu, ktorá sa medzi pohasínajúcimi oknami starých palácov končila tam, kde rieka tohto mesta osudovo plynula nocou, ale premýšľal o psoch a mačkách.

Bola to zbytočná téma na konci večere, čo jeho pomocníčka v domácnosti pripravila pre jeho priateľov, no za priateľov ich pokladal len preto, lebo bývali v rovnakom dome, zatiaľ čo všetci jeho ozajstní priatelia už dávnejšie pomreli a urobili z neho samotára, ktorý prežil. A všetko sa to začalo v rámci prázdneho trkotania po večeri. Čiže vtedy, keď jedna ešte dosť mladá priateľka povedala, že by chcela mačku.

„Radšej si vezmi psa,“ ozval sa takmer automaticky. Vďaka tejto vete a možno aj vďaka vínu, čo sa vypilo pri večeri, sa pri stole vytvorili dve rozohnené skupinky, ako keby držať stranu

psom alebo mačkám bolo v živote diskutujúcich čosi absolútne podstatné, až mu nakoniec v zápale diskusie ešte dosť mladá priateľka adresovala pohotovú a trochu urážlivú vetu.

„Máš radšej psy, lebo ako si zostarol, stal si sa sentimentálny ako ony.“

Vetu prijal bez odpovede, no keď sa priatelia porozchádzali do svojich bytov, vyšiel ako každú noc so psíkmi do prekrásnej rímskej ulice, kde mal to šťastie žiť, ruky vo vreckách kabáta roztrásené v úsilí uchopiť život a v duchu sa spytoval, či sa náhodou nestal sentimentálny.

Jedno bolo isté. Že vždy mal rád psy, už od túlavého bieleho špica, ktorého našiel ako chlapec v milánskych uliciach a priniesol si ho domov, aj keď otec zúril, no keď sa špic u nich udomácnil, ten istý otec ho nechával spať vo svojej posteli.

Ale to neznamenal, že by nemal rád mačky. Vo vidieckom dome, ktorý si kúpil z toho, čo napísal, starý muž bol totiž spisovateľ, ich mával tri až päť, podľa početných povinností, aké vždy majú vidiecke mačky.

Rád ich mal okolo seba. A rovnako rád im dával jedlo do misiek, zatiaľ čo sa mu obtierali o nohy nástojčivým a pôžitkársnym spôsobom, akým si mačky prisvojujú svojich pánov.

Kládol si otázku, prečo sa teda v rušnej debata po večeri priklonil na stranu psov. Preto si v prekrásnej ulici, puste a s pohasínajúcimi oknami zaumienil, že si na to musí dať odpoveď.

„Mám radšej psov, lebo človeku čítajú myšlienky,“ povedal si pri myšlienke na to, že doma stačí, aby si len pomyslel

„Teraz s nimi pôjdem von,“ a už obaja sedia pred ním, pripravení vyraziť na prechádzku.

„Lenže odkedy má človek rád niekoho, kto mu číta myšlienky? Skôr by sa mal mať pred ním na pozore,“ povedal si, trochu vyvedený z miery takými to planými úvahami. Preto si zaumienil, že akokoľvek povrchná bola debata po večeri, musí si to sám v sebe vyjasniť.

„Mám radšej psov, lebo vždy boli priateľmi človeka,“ povedal si, lebo vedel, že psy pochádzajú zo šakalov, čo na úsvite civilizácie spolu s ohňom pomáhali človeku chrániť sa pred dravými šelmami, len čo sa na zem zniesla tma, temnota krutého a neznámeho sveta.

„Tak ako ti teraz verne pomáhajú chrániť sa pred plynúcim časom,“ dodal a pozrel na svoje psíky kráčajúce pred ním po prekrásnej ulici vedúcej k rieke tohto mesta osudovo plynúcej nocou.

Áno, vernosť je dobrý argument. „Vernosť je vždy dobrý argument na podporu čohokoľvek,“ povedal si s pohľadom upretým na svoje psy, ktoré pre ním kráčali nocou. Priviedlo ho to na myšlienku, čo by chcel s nimi najradšej urobiť.

„Kúpiť kúsok bieleho nesoleného chleba a spolu ho zjesť,“ odpovedal si. „A toto s mačkami urobiť nemôžeš. Aj keby mali zdochnúť od hladu, pred kúskom chleba sa ti otočia chrbtom, zatiaľ čo psy ho zjedia s tebou, v akte úzkej spolupatričnosti, takže sa cítiš nevinný ako ony, alebo ak aj nie nevinný, aspoň spasiteľný,“ uzavrel a položil si otázku, či môže byť človek v jeho rokoch ešte spasiteľný.

Potom, so sklonenou hlavou, aby nevidel staré a krásne paláce s pohasínajúcimi oknami v ulici, ktorá sa končila tam, kde rieka tohto mesta osudovo plynula nocou, ďalej premýšľal o záležitosti so psami a mačkami.

„A práve preto nikto nikdy neumrel pri krmení svojho psa, zatiaľ čo sa môže stať, že keď sype jedlo mačky, tá naňho aj tak vyšle svoj zlostný blesk,“ uzavrel nakoniec a rozhodne ocenil aj mačky. „A potom mám radšej psov, lebo keďže tu boli skôr ako človek, zakaždým, keď na nás upierajú pozorový pohľad vlhkých očí, pokúšajú sa vystríhať nás pred niečím, čo poznajú len oni. Ale pred čím nás chcú vystríhať?“ Zamyslel sa. „Ktohovie, možno chcú povedať, že keď nám už zo seba samých dali naozaj všetko, sú pripravené za svojich pánov aj umrieť,“ povedal si pri spomienke na starú fenku jazvečika, ktorá mu roky robila spoločnosť v dome na vidieku a nakoniec ju zabil zhubný nádor.

Bolo to dosť drsné, s tou fenkou. Chodil po veľkej záhrade na chalupe a hľadal kamene, aby jej mohol urobiť malý hrob, a ona mu bola ustavične v päťách a vrtela radostne chvostom, akoby vedela, že pán robí niečo, čo sa dotýka len jej.

Najhoršie prišlo, keď naštartoval auto a viezol ju k veterinárovi do dediny vzdialenej asi dvanásť kilometrov, sedela na prednom sedadle a hľadela naňho, akoby o niečo prosila. Zastal teda na čerpadle a kúpil krabičku zmrzliny.

Potom prišli do dediny, kde mal ambulanciu veterinár, no keď videl, že jedia zmrzlinu, odmietol operovať hneď, vraj až o dve hodiny, najmenej. Celý ten čas sa prechádzali popri miestnej riečke a jedli zmrzlinu, kdekoľvek na ňu natrafili. Napokon sa, po dvoch hodinách, znovu dostavili do ambulancie.

Všetko šlo hladko, lebo sama vyskočila na plechový stôl, aj so svojím nádorom. Tam sa po chvíli začala chvieť na celom tele, na plechovom povrchu sa pomaly zošmykla na brucho a nakoniec zostala nehybne ležať. Keď bolo po všetkom, odmietol veterinárov návrh odložiť ju do odpadového košíka,

zaplatil účet, nastúpil do auta, s fenkou v plátennej taške, a hladkal ju, až kým neprišli domov, kde mala potom navždy spať v malom kamennom hrobe, čo spoločne vyhrabali.

* * *

Hrobček mu pripomenul ešte drsnejšiu historku. Príbeh s majiteľkou krčmy kdesi v sicílskej divočine, kde sa raz zastavil naobedovať a podľa toho, čo mu povedal očitý svedok, ktorý celý výjav videl, ale nijako nemohol zasiahnúť, majiteľka lopatou zabila fenku, potrebovala sa jej zbaviť. Z rozprávania svedka vyplynulo, že zatiaľ čo majiteľka mlátila sučku lopatou, zviera sa nepokúšalo ujsť, naopak, ustavične sa plazilo k ženiným nohám a skučalo, až sa nakoniec mŕtve vystrelo v prachu.

Zakaždým, keď si na to spomenul, vybavila sa mu v pamäti iná, dokonale protichodná udalosť. S jeho trinásťročnou dcérou, ktorá sama od seba a s veľkou odvahou kúpila v bare briošku pre milovaného bastardíka svojho detstva, keď ho, už starého a slepého, viedla k veterinárovi na poslednú injekciu.

Áno, jeho dcéra, v tom čase trinásťročná, a jej dievčenská odvaha, to bolo to jediné, vďaka čomu sa v ňom po príbehu so ženou na Sicílii obnovila aspoň štipka úcty k ľudskému plemenu, ktoré psy tak nepochopiteľne milujú.

* * *

Áno, láska psov aj k tým najpodlejšším zo svojich pánov je dostatočne rozhodujúci argument pre to, aby ich mal človek radšej ako mačky. A možno, ako sa o tom niekde dočítal,

možno to je aj tak, že psy ako jediné suchozemské živočíchy, podobne ako sťahovavé vtáky, reagujú na magnetické vlny zemskej osi a slúži im to aj na to, aby pri odbavovaní potreby pozerali vždy na sever.

Ale prečo vždy na sever? „Nuž... ktohovie, možno preto, lebo na konci ich krátkeho života pôjdu práve tam čakať, kým sa zasa zídu so svojimi pánmi,“ povedal si s pohľadom upretým na svoje psíky, ktoré kráčali pred ním a čuchom dôkladne skúmali ulicu a steny domov s pohasínajúcimi oknami. Nielen to. Z času na čas sa k nemu obrátili, akoby sa chceli uistiť, že pri jeho veku a pri slabom svetle v ulici ešte vždy vie, kam a ako kráčať.

* * *

„A potom, psy mám radšej, lebo po krátkom živote nás idú počkať do ďalekej tmy Severu,“ povedal si a v duchu sa opýtal, či je prekrásna ulica, v ktorej žije, orientovaná smerom na sever.

„Hlúposti, veď aj mačky žijú kratšie ako my,“ odvetila mu v jeho predstavách mladá a pohotová priateľka, ktorá mu pri večeri povedala, že je sentimentálny. A tak si v prekrásnej, napoly pustej ulici s pohasínajúcimi oknami dal odpoveď, ktorú pokladal za definitívnu: „Áno, ale mačky si potom idú, kam chcú, zatiaľ čo psy ťa vedú smerom k nekonečnej a mrazivej tme Severu,“ povedal si a celkom podvedome si vyhrnul golier zimmníka.

Potom zvažil, že je čas vrátiť sa domov a užiť za priehrštie liekov, ktorými sa ráno aj večer roztrasenými rukami, krčovitito sa držiacími života, chránil proti neúprosnému plynutiu dní a možno mesiacov, čo mu ešte zostávali.

No niečo ho ešte zadržalo. Pocit, že opakovanými oceneniami na adresu psov ukrivdil mačkám. Pomyslenie ho priviedlo k záveru, že celý spor uzavrie poslednou, zmierlivou myšlienkou. Že psy aj mačky sú v každom prípade tie najlepšie dary, akými Stvoriteľ, ak existuje, obdaril ľudí, aby im pomáhali žiť v pochmúrnej budúcnosti, čo mali pred sebou, a aby svojím vrodeným loveckým inštinktom oddialili okamih, keď človek završí neľahké dielo ničenia sveta a celý ho zanechá myšiam a potkanom.

Zastal a zamyslel sa, teda nad tým svetom myší a potkanov. Spokojný, že on v ňom už nebude. Potom znovu vykročil za svojimi psíkmi, ktoré cupitali pred ním popod pohasínajúce okná palácov a podchvílou obracali k nemu hlavy, akoby sa chceli o niečom ubezpečiť.

Ale o čom vlastne? „Ktohovie,“ povedal si. Možno o tom, že pri jeho veku ešte vždy vie, kam a ako kráčať.

Psíci zastali, keď na nich zavolať a naznačil, aby vošli do domu, kde bývali. A oni naňho pozreli so zvyčajnou otázkou v pozorných a vlhkých očiach. Teda či sa prechádzka naozaj skončila, a nato, ako po všetky večery, zamierili pred ním k bráne. Verne. Ktohovie, na čo pritom mysleli. No možno si kládli len tú istú otázku ako on.

Či sa v dome po večeri nájde kúsok bieleho nesoleného chleba.